

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ДОГОВОРУ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ПРАВА ВИМОГИ

Н.С. Котлярова,

студентка 5 курсу юридичного факультету

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

В сучасний період економічного розвитку України, її перехід на ринкові засади, все більш важливе значення набувають договори з відступлення права вимоги. Одним з найбільш дискусійних питань з оформлення відступлення права вимоги є питання, чи може відступлення права вимоги бути самостійним договором. Якщо відповідь на це питання є позитивним, то сторони укладають договір відступлення права вимоги і перед ними виникає питання про його юридичну характеристику, тому, що з назви цього договору зрозуміло лише те, що сталася заміна кредитора у зобов'язання, але залишається питання щодо умов, на яких умовах вона здійснювалася, чи то на умовах купівлі-продажу, чи була подарованою тощо.

На погляд Басової У. та Уварової О., найбільш обґрунтованим буде визнання відступлення права вимоги не самостійним видом договору, а предметом того чи іншого договору. Тобто іншими словами, можна укласти договір купівлі-продажу права вимоги (міни, дарування права вимоги тощо.). Також на користь такого висновку є і той факт, щот право вимоги віднесено до майнових прав, які в свою чергу є речами (ч.1ст.177 ЦК України). Таким чином право вимоги, з юридичної точки зору, має статус речі, отож і передати її можна іншій особі так само, як і будь-яку іншу річ. (тобто купити, обміняти і т.і.)[1].

Різними є погляди інших цивілістів на проблему правової природи відступлення вимоги. Так, М. Брагінський вказує, що підставою переходу прав кредитора за угодою є не цесія як спеціальна угода, а угода, що лежить в основі цесії. Для обґрунтування своєї позиції М. Брагінський наводить такі докази. По-перше, Цивільний кодекс Російської Федерації (далі – ЦК РФ)

(так само як і ЦК України. – **Авт.**) містить положення, що дають підстави для висновку про допустимість купівлі-продажу й дарування прав. По-друге, глава про зміну осіб у зобов'язанні регулює відносини не тільки між боржником і цедентом, а й між боржником і цесіонарієм, і лише частину відносин між цедентом і цесіонарієм, у зв'язку з чим виникає необхідність додаткового регулювання відносин між цедентом і цесіонарієм за допомогою застосування норм про купівлю-продаж, про дарування тощо. По-третє, автор підкреслює неможливість індивідуалізації так званого «договору цесії» і виокремлення його в системі договорів. По-четверте, у випадку визнання факту існування «договору цесії» виникає можливість обходу норм ЦК РФ про заборону безоплатної передачі прав, зокрема, між юридичними особами.

Представлені правові позиції з певним ступенем умовності можна поділити на три основні групи. До першої можна віднести позиції авторів, котрі вважають відступлення вимоги спеціальною самотійною угодою, договором *sui generis* (Н. Коваленко). Друга група авторів розглядає відступлення вимоги як акт передачі права, заснований зазвичай на договорі (Д. Мейєр, Г. Шершеневич, М. Агарков та інші). І, нарешті, третя група вчених вважає відступлення вимоги правовим результатом угоди (договору) про передачу прав (Б. Черепакін, М. Брагінський).

Найбільш доцільним висновком вбачається, що відступлення вимоги (цесія) за своєю природою є безпосереднім правовим результатом угоди про передачу вимоги, що відповідає положенням закону. Іншими словами, відступлення вимоги (цесія) є результатом заснованої на угоді передачі прав кредитора. При цьому закріплені в чинному законодавстві норми про відступлення вимоги мають пріоритет перед нормами про договір, на підставі якого передаються права (норми про купівлю-продаж, дарування тощо)[2]. У зв'язку з чим, правова природа цього договору розглядається з урахуванням вимог чинного законодавства як до основного зобов'язання так і до договору, на підставі якого замінюється в ньому особа кредитора. Тому вирішенню проблеми, пов'язаних з визначенням основних умов укладання і

виконання договорів купівлі-продажу прав вимоги, з огляду на його правову природу необхідно приділити навіть на рівні законотворчих інститутів.

Викростана література:

1. Басова У. Уварова О. Правовые тонкости в договорных отношениях-Х. Фактор, 2008-467 с
2. \ №3(76) 15 січня 2008 р. \ Правовий тиждень Кот О.

Науковий керівник: В.І.Пушай